



# Ilmastonmuutos ja suomalainen kulttuuriympäristö

Näkökulmia ja kysymyksiä

Mikko Härö 25.11.2009



MUSEOVIRASTO

# Taustoja, mm.

**Ilmastomuutoksen kansallinen sopeutumisstrategia, MMM 2005**

**Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategia, YM 2008**

**Ilmastomuutos ja kulttuuriympäristö, YM 2008**

**Kohti vähäpäästöistä Suomea, Valtioneuvoston.. 2009**

**Jne.**



MUSEOVIRASTO

# Hyvä vai paha muutos

**Kulttuuriympäristö on ihmisten ja luonnon, luonnonolojen tarjoamien mahdollisuuksien vuorovaikutuksen tulosta.**

**Kulttuuriympäristön muuttuminen on pysyvää, muutos ei itsessään paha tai hyvä  
Reagoi koko ajan pienempiinkin ilmaston vaihteluihin ja taloudellisten rakenteiden muutoksiin, esim. 1600-luvun loppu, tervanpoltto, maajaon historia, jne.**

**Kyse siitä, millainen kulttuuri sitä muuttaa - ja millä arvoilla se muuttuu tai säilyy**

**Ilmastonmuutos ja maapalloistuminen - luonnonolojen ja sosioekonomisten edellytysten rinnakkainen, toisiaan tukeva muutos – ei koskaan näin voimakas**



# Suomen kulttuuriympäristön piirteitä?

**Laaja maa - hajanainen, harva asutus**

**Luonnonympäristön ja maiseman merkitys suhteessa suuri rakennettuun ympäristöön verrattuna**

**Myös arvoissamme**

**Liikenteen, energiantuotannon ja teollisuuden (metsä- ja metalliteollisuus) ympäristöt**

**Pitkät etäisyydet, liikennetarpeet**

**Aktiivinen aluepolitiikka – alue- ja yhdyskuntarakenne osin maan luontaisista sosioekonomisista edellytyksistä poikkeava?**



# Elämäntapa, -tavat kulttuurina

**Miten elämäntapojemme olisi muututtava – voivatko ne muuttua**

**Kesämökit, liikkuminen ja matkustaminen, asumisen tavat, tavarakulutuksen määrä ja profiili – nykyisen hyvinvointiyhteiskunnan historia kovin lyhyt**

**Sosioekonomiset vaikutukset, bkt:n ja kulutuksen kehitys -oletus ainakin kulutuksen suhteellisesta pienenemisestä tai sen rakenteen muutoksesta**

**Hillitsemisen vaikutus kulttuuriin; sopeutumisen vaikutus kulttuuriin**

**Väistyvän kulttuurin ja elämäntavan tallentaminen muistiorganisaatioihin?**

**Tarve nykyhetken dokumentointiin ilmastonmuutoksesta, maapalloistumisesta lähtevillä kysymyksenasetteluilla - ennen ja jälkeen?**

**Muistiorganisaatioiden mahdollisuus tähän liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun?**



# Nuori rakennettu Suomi

**Sotien jälkeinen rakentaminen ja ympäristöt kulttuuriympäristön vaalimisen keskiössä**

**Juuri ne edustavat kulttuuria, joka on voimakkaimmin vaikuttanut ilmastonmuutokseen**

**Rakennetun ympäristön, kaupunkien osalta sotien jälkeisten asuin ympäristöjen tulevaisuus ja muutos keskeinen kysymys**

**Alue- ja yhdyskuntarakenne, tiivistäminen**

**Korjaaminen, purkaminen ja korvaaminen uudella, täydentäminen ja Energiatehokkuuden lisääminen**

**Opittiinko mitään 1970-luvun ”energiakriisistä” ja energiakorjauksista; ei yhtä totuutta tai yhtä oikeaa ratkaisua..**



# Perustuotannon, haja-asutuksen maisemat

**Suomessa lämpötilan muutos nopea, mahdolliset vaikutukset osin myönteisiä ja osin kielteisiä**

**Perustuotannon, siihen liittyvän elämäntavan ja maiseman mahdollista vain sopeutua  
Maatalous, metsätalous, porotalous, kalastus, muu  
Myönteisissäkin tapauksissa tuotanto ja elämäntapa muuttuvat**

**Energiatuotannossa ja –käytössä muutoksen hillitseminen ratkaisevaa  
Tuuli-, ydin-, vesi-, bio- ja muu uusiutuva tai kestävä energia?  
Tuuliatlas suomalaisen kulttuurimaiseman lähtökohta 25.11.2009 klo 17 alkaen?**

**Ennen teollista ja sotien jälkeistä aikaa paikallisten raaka-aineiden käyttö ja paikallisten olosuhteiden huomioiminen; onko tähän paluuta?**

**Energiatuotanto osa kulttuuriperintöä ja kulttuuriympäristöä**



# Olennaisimmat lisätietoa vaativat kysymykset?

## **Eri energiamuotojen kokonaisvaikutukset kulttuuriympäristöön**

**Nyt vaikutuksia arvioidaan hankkeittain ilman kokonaiskehystä  
Kulttuuriympäristöviranomaisilla ei vielä arvopohjaa?  
Aina jonkun maisemassa tai takapihalla**

## **Millä arvoperustalla kulttuuriympäristöviranomaiset toimivat**

**Ilmastonmuutoksen huomioimisen ehdottomuus ja ensisijaisuus?  
Onko vaihtoehtoisia, toisiaan tukevia ratkaisuja ja etenemistapoja?  
Paikallisuus mahdollisuutena ja voimavarana?**

